

Bijlage 1 – Inventarisatie stand van zaken gemeente Oegstgeest

Inhoudsopgave (in volgorde van het VN-verdrag)

A. Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (Wgbh/cz)	2-4
- Onderwijs en ontwikkeling	
- Thuis (wonen)	
- Vrije tijd	
- Vervoer	
B. Kieswet	5
C. Participatiewet, Jeugdwet en Wet maatschappelijke ondersteuning	6
D. Wet banenafpraak	7

A. Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (Wgbh/cz)

Onderwijs

De rol van gemeenten op het gebied van onderwijs ligt met name bij de huisvesting. Gezien de geleidelijke verandering naar een inclusieve samenleving is er geen verplichting direct alle onderwijsgebouwen te verbouwen, maar een moment van verhuizing of verbouwing dient wel aangegrepen te worden om de toegankelijkheid van begin af aan mee te nemen. Andere onderwerpen waar de gemeente een rol heeft is bijvoorbeeld leerlingenvervoer en begeleiding van leerlingen met een beperking. Deze onderwerpen hebben al een plek binnen het reguliere werk van de clusters onderwijs en jeugdhulp.

De uitgangspunten op het gebied van onderwijs en ontwikkeling zijn omschreven in het 'Sociaal Domein'-plan van de gemeente Oegstgeest: 'Met elkaar, voor elkaar'. Daarnaast wordt binnen Oegstgeest via het Integraal Huisvestingsplan gewerkt aan de bouwopgave voor schoolgebouwen uitgewerkt. In de uitgangspuntennotitie, die door de raad is aangenomen, wordt verwezen naar het Bouwbesluit en naar het Landelijk Kwaliteitskader Onderwijshuisvesting. In dit Landelijk Kwaliteitskader Onderwijshuisvesting staan richtinggevende kwaliteitscriteria die ten dele toe zijn te schrijven aan de bevordering van inclusiviteit, zoals een visuele markering in niveauverschillen van de vloer en voldoende brede gangen. Binnen het kader is ook een aparte bijlage opgenomen met aanvullende kwaliteitscriteria voor scholen die te maken hebben met kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte. In een amendement op het raadsvoorstel 'IHP Uitgangspuntennotitie' met kenmerk Z/19/126785/254427 is besloten dat voor nieuwbouw het Landelijk Kwaliteitskader Onderwijshuisvesting als uitgangspunt wordt gebruikt en bij renovatie voor bestaande bouw maatwerk wordt geleverd op basis van de haalbaarheid. Daarnaast zullen kwaliteitsmetingen van schoolgebouwen in Oegstgeest zich baseren op de criteria uit het Landelijk Kwaliteitskader Onderwijshuisvesting.

Thuis

Voor het creëren van een thuis is van belang dat de woning is ingericht naar de wens en bruikbaarheid van de bewoner. Het kan zijn dat daarvoor fysieke aanpassingen of begeleiding nodig zijn. Prettig wonen kan ook te maken hebben met de bereikbaarheid en de directe omgeving van de woning.

Vanuit het Bouwbesluit moeten gemeenten rekening houden met mensen met een beperking bij hun taken bij het toezicht houden op de woningbouw. Daarnaast vraagt de Wmo van gemeenten hun inwoners te helpen bij het **zelfstandig (blijven) wonen**.

Op het gebied van **woningaanbod** kunnen bijvoorbeeld in Prestatieafspraken met woningcorporaties afspraken worden gemaakt om meer passende woningen te realiseren. Zo is voor onze gemeente in de prestatieafspraken opgenomen dat er een cluster van circa 10 zelfstandige wooneenheden voor bijzondere doelgroepen wordt gerealiseerd en dat nieuwbouwappartementen van MeerWonen levensloop geschikt zijn. Daarnaast heeft MeerWonen met het team Wmo afgesproken dat bij het vrijkomen van een aangepaste woning (bijvoorbeeld een woning met traplift), er bij het Wmo-team geïnformeerd wordt of er iemand is die dringend behoefte heeft aan een dergelijke woning. De gemeente steunt ook initiatieven zoals de realisatie van zorgwoningen of hofjeswoningen, maar loopt hier ook tegen haar grenzen aan. De gemeente beschikt nauwelijks over eigen ontwikkellocaties waardoor de sturingsmogelijkheden zeer beperkt zijn. Ontwikkelaars kiezen veelal voor winstmaximalisatie, daarin passen vaak geen zorg- en hofjeswoningen die relatief veel ruimte in beslag nemen.

Het leefgebied **veiligheid** wordt opgepakt door het cluster *veiligheid*, waar men zich voornamelijk richt op de mensen die in tijde van crisis niet zelfredzaam zijn. Hierin worden prioriteiten gesteld en wordt fysieke veiligheid geprioriteerd boven andere zaken zoals toegankelijke crisiscommunicatie.

Vrije tijd

Om aan de verplichtingen van het verdrag te voldoen, is de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (Wgbh/cz), gericht op onderwijs, arbeid, wonen en openbaar vervoer, uitgebreid met goederen en diensten.

Voor aanbieders van goederen en diensten geldt dat het VN-verdrag hen verplicht tot het treffen van redelijke aanpassingen in een specifieke situatie. De Wgbh/cz legt geen algemene verplichting op tot het treffen van doeltreffende aanpassingen, maar een verplichting die afhankelijk van de individuele situatie specifiek ingevuld moet worden. Zo wordt voorkomen dat ondernemers grote investeringen moeten doen. De wet verbindt drie voorwaarden aan de doeltreffende aanpassingen:

1. De aanpassing moet geschikt zijn (het neemt de belemmering weg);
2. De aanpassing moet noodzakelijk zijn (hetzelfde doel kan niet op een andere manier worden bereikt);
3. De aanpassing vormt geen onevenredige belasting.

Op verschillende terreinen binnen dit leefgebied heeft de gemeente verschillende rollen, maar overal valt te werken aan verbetering van de toegankelijkheid (sociaal, fysiek en informatief).

Op het gebied van winkels en horeca zullen gesprekken worden gevoerd met ondernemers om de toegankelijkheid te verbeteren.

Er zijn verschillende **sportverenigingen** binnen de gemeente die ook activiteiten aanbieden voor inwoners met een beperking. Daarnaast stimuleren wij hen als gemeenten om dit meer te doen. Deze **informatie** is beschikbaar via de *sociale kaart* van Oegstgeest. Er is daarentegen nog geen aandacht voor inclusiviteit bij bijvoorbeeld de aanleg van een speeltuin. Dit kan aangepast worden met behulp van de publicatie 'Aan de slag met samen spelen' van de Speeltuinbende en het VNG-project *Iedereen doet mee!*.

In (de uitvoering van) het **Evenementenbeleid** van de gemeente Oegstgeest is nog geen specifieke aandacht voor personen met een handicap. Dit is een aandachts- en verbeterpunt voor opname in de lokale inclusieagenda.

Voor **openbare gebouwen** geldt ook de hierboven genoemde Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte. Toegankelijkheid en inclusiviteit is nog geen vast onderwerp binnen het cluster vastgoed; een aandachtspunt bij de op te stellen inclusieagenda. Wel zijn een aantal gebouwen op vraag, of naar aanleiding van hun functie als stembureau, toegankelijker gemaakt. Dit is vaak lastig omdat het gaat om oude en monumentale gebouwen.

Qua **informatie** is een toegankelijke website belangrijk. Alle gemeenten moeten vanaf 23 september 2020 voldoen aan de digitale toegankelijkheidseisen en een zogeheten 'toegankelijkheidsverklaring' publiceren over al hun websites en mobiele applicaties. Hiervoor is een handreiking beschikbaar. Binnen Oegstgeest werd in 2018 reeds voldaan aan het certificaat van Stichting Accessibility met betrekking tot een toegankelijke website. Ook bij de ontwikkeling van de nieuwe website, in 2020, is toegankelijkheid een uitgangspunt geweest.

Ook de sociaal makelaar speelt een rol in het realiseren van toegankelijke informatie. Zij heeft binnen de *sociale kaart* ook organisaties voor personen met een handicap in kaart gebracht. Deze kaart en haar functie richt zich op verbinding in het dorp, voornamelijk met kwetsbare doelgroepen.

Oegstgeest is een stedelijke omgeving met ruimte voor **natuur** in de vorm van bomen, parken en bossen. Bij de (her)inrichting van gebieden, zoals van de Klinkenbergerplas, is ook stil gestaan bij inclusiviteit. Er is echter, net zoals in andere domeinen, ook sprake van een belangenafweging, en is in de invulling vaak nog veel op inclusiviteit te winnen. Daarnaast is bijvoorbeeld in het geval van schelpenpadjes de discussie in hoeverre deze toegankelijk zijn.

Vervoer

Er wordt op het gebied van vervoer overlegd met **regionale partners**, zowel met gemeenten als vervoersorganisaties en zowel in samenwerking als op het gebied van lobby. Voor het beleidskader **Openbaar Vervoer** dat de basis vormt voor de aanbesteding van een nieuwe concessie, is de provincie Zuid-Holland het bevoegd gezag. Zij hechten hierbij aan samenwerking met de deelnemende regio's. Holland Rijnland vervult ook een aantal uitvoerende taken op het gebied van mobiliteit.

We organiseren **vervoer op maat**, aangepast leerlingenvervoer en jeugdhulpvervoer, wanneer de reisafstand voor deelname aan passend onderwijs en/of jeugdhulp een knelpunt vormt. Holland Rijnland verzorgt het contractbeheer en de coördinatie van overleg tussen klantorganisaties en vervoerder voor het Collectief Vraagafhankelijk Vervoer (Regiotaxi).

Bij reconstructies van wegen en kruispunten worden de richtlijnen van de CROW gevolgd. Hierin staat bijvoorbeeld dat het trottoir op de hoeken verlaagd moet zijn en er overal een vrije doorgang moet zijn voor rolstoelgebruikers. Daarnaast zijn er richtlijnen opgesteld voor ratels in verkeerslichten en geleide stroken voor blinden en slechtzienden. De CROW geeft ook richtlijnen hoe om te gaan met toegankelijkheid tijdens werkzaamheden. Dit kan een beperking zijn voor mensen met een beperking om zich zelfstandig te kunnen bewegen. Ook worden er via Fixi regelmatig meldingen, of verzoeken gedaan i.v.m. toegankelijkheid, zowel met kinderwagens als met rolstoel of rollator.

B. Kieswet

In het kader van **burgerschap** is er een wettelijke verplichting waaraan we als gemeente moeten voldoen. Per 1 januari 2019 moeten alle stemlokalen toegankelijk zijn voor kiezers met een lichamelijke beperking. Dit is op basis van een wetwijziging die na de ratificatie van het VN-verdrag Handicap is aangenomen. De toegankelijkheid valt onder te verdelen in vier categorieën:

- Communicatie: informatie over toegankelijkheid van stemlokalen via de gemeentelijke website.
- Bereikbaarheid: kan men via de openbare weg bij het stemlokaal komen.
- Betreedbaarheid: kan men vanaf de openbare weg tot in het stemlokaal komen.
- Bruikbaarheid: kan men de stemfaciliteiten in het stemlokaal gebruiken.

Vanuit Publiekszaken en klantcontact is er al aan de slag gegaan met de fysieke toegankelijkheid van stemlokalen. Zij hebben hier het bureau 'Ongehinderd' voor ingehuurd, wat onderzoek heeft gedaan naar de huidige toegankelijkheid van stemlokalen in Oegstgeest. Op basis van dit onderzoek hebben zij een advies uitgebracht waarmee voor een grotere toegankelijkheid gezorgd zou moeten kunnen worden. Bij de eerste verkiezingen na de wetwijziging, waren nog niet alle stemlokalen toegankelijk. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen "quick wins" en meer structurele aanpassingen die genomen kunnen worden. Zie hiervoor ook de informatie die uw raad ontvangt naar aanleiding van de motie 'Iedereen kan stemmen!'.

C. Participatiewet, Jeugdwet en Wet maatschappelijke ondersteuning

Artikel 25 van het verdrag bepaalt dat 'personen met een handicap zonder discriminatie op grond van hun handicap recht hebben op het genot van het hoogst haalbare niveau van gezondheid.'

Voor gemeenten zit deze verantwoordelijkheid met name in de uitvoering van de Wmo en Jeugdwet. De Jeugdwet geeft gemeenten expliciet de plicht tot het bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer en het zelfstandig functioneren van jeugdigen tot achttien jaar met een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking, een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem.

In 2021 leggen wij een **nieuw beleidsplan sociaal domein** voor, waar de lokale inclusieagenda is benoemd als richting- en maatgevend kader bij het uitwerken van doelen.

Gezondheidsbeleid in het kader van Preventie & Lifestyle is op dit moment opgenomen in het sociaal domeinplan in het thema 'Inwoners hebben een gezonde leefstijl'. Dit is gericht op alle inwoners of jeugdigen specifiek.

De gemeente voert **gezondheidszorg** uit volgens de wettelijke taken uit de Wmo en Jeugdwet. Er wordt gebruik gemaakt van een speciaal Zorgnetwerk. Het Zorgnetwerk Oegstgeest is een samenwerkingsverband van professionals van diverse hulp- en dienstverlenende instanties. Denk bijvoorbeeld aan gemeente, maatschappelijk werk, GGZ, woningstichting en politie. Het zorgnetwerk en het Sociaal Team Oegstgeest werken zeer nauw samen. Het doel is het bespreken van individuele casuïstiek van mensen met meervoudige- en complexe problemen én het mogelijk maken van oplossingsrichtingen én deze in gang zetten.

Daarnaast wordt gewerkt met het Jeugd- en Gezinsteam (JGT). Het JGT is onderdeel van het CJG en biedt (kortdurende) ambulante hulp en toegang tot specialistische hulp en het gedwongen kader. Er wordt gewerkt met één gezin, één plan. Het JGT is de spin in het web voor jeugdhulp en werkt daarom nauw samen met onder meer scholen, kinderopvang en het jongerenwerk.

In het kader van **ondersteuning** is in Oegstgeest het Sociaal Team Oegstgeest opgezet. Dit is de plek voor iedereen met een vraag over zorg en welzijn. De professionals in het team geven informatie, advies, kortdurende hulp en ondersteuning en leiden toe naar gespecialiseerde hulp en ondersteuning op maat. In het Sociaal Team Oegstgeest werken professionals van verschillende organisaties samen: Wmo-consulenten, ouderenadviseurs, een consulent op het gebied van lichamelijke en verstandelijke beperkingen, wijkverpleegkundigen, maatschappelijk werkers en een casemanager dementie.

De uitgangspunten op het gebied van Wmo zijn omschreven in het sociaal domeinplan van de gemeente Oegstgeest 'Met elkaar, voor elkaar'. Ook kan beleid op het gebied van wonen voor mensen met een handicap terug gevonden worden in de Woonvisie 2020. Toegankelijkheid in de openbare ruimte rondom het huis wordt binnen het reguliere werk van de afdeling *beheer en onderhoud* opgepakt.

Op grond van de Participatiewet zijn gemeenten verantwoordelijk om inwoners met een (arbeids)beperking deel te laten nemen aan de arbeidsmarkt. Gemeenten hebben daarom de verantwoordelijkheid gekregen over de uitvoering van verschillende uitkeringen en moeten ervoor zorgen dat ook mensen met een beperking deelnemen aan de arbeidsmarkt. Er gebeurt binnen Oegstgeest al veel binnen dit thema. Dit is vertaald in het thema 'Inwoners zijn financieel onafhankelijk' van het sociaal domeinplan. Het doel van dit thema is: 'een inclusieve arbeidsmarkt, waarbij niemand wordt uitgesloten'. Hierin is aandacht voor de thema's zoals **begeleiding naar werk, aangepast werk, besteedbaar inkomen en maatschappelijk rendement**. Dit beleid is niet specifiek gericht op personen met een handicap, maar is specifiek gericht op kwetsbare jongeren. Ook onder het thema 'Iedereen doet mee' is aandacht voor vrijwilligerswerk voor alle inwoners.

D. Wet banenafpraak

Zowel de markt als de overheid moeten banen creëren voor personen met afstand tot de arbeidsmarkt. Gemeenten hebben de verantwoordelijkheid een divers personeelsbeleid te hebben en niet te discrimineren op grond van een handicap en in dat kader om een duurzame baan te creëren. De overheid heeft de gestelde doelstellingen niet gehaald, waardoor de quotumregeling voor overheidswerkgevers in januari 2018 is ingegaan. Voor de gemeente Oegstgeest ligt er voor 2021 een preliminair quotum van 4 fte, waarvan een klein gedeelte is gerealiseerd. Tot 2026 zal deze opgave blijven groeien, met een geschatte opgave van 5,36 fte in totaal. Om hieraan te voldoen richt Servicepunt71 zich waar mogelijk eerst op kandidaten met een afstand tot de arbeidsmarkt, voordat een vacature intern wordt opengesteld. Vanuit de VNG is een handreiking beschikbaar om inclusief werkgeverschap te bevorderen.

Het is binnen de gemeentelijke organisatie mogelijk om een aangepaste **werkplek** te creëren, wanneer dit nodig is. Er is daarnaast geïnvesteerd in zit/sta-bureaus om de werkplek flexibel in te regelen. Het pand van de gemeente Oegstgeest is rolstoeltoegankelijk en voldoet aan de RINE-normen en normen gesteld vanuit de brandweer.